

Indijski politični jetniki
zapuščajo zapore

ki je srečen, toda zadovoljen
ni in apelira na Ameriko za
prameno pomoč

Delhi, Indija, 6. marca. —
Indijska vlada je začela izpu-
sti iz zaporov tisoče nacionali-
stov, ki so se pustili zapreti v te-
kampanje pasivne resistance
v letu. Vsak dan bo iz-
puščen več tisoč, dokler ne bo-
vi na prostem.

„Gandhi“ je imel večeraj
prvi razgovor s poročevalci
inženjem premijer. Nacio-
nalistični vodja se je amehjal
srečen, obenem pa je priznal,
da ni dobil vsega za svojo In-
grija. Še ni dala niti po-
tega, kar on zahteva, ven-
pa upa na popolno zmago-
o apelira na ameriško ljud-
o za simpatije.

Indijski nacionalistični kon-
je po Gandijevem navodi-
obvestil vse svoje pristake,
prenehanje s kampanjo pasiv-
a odpora.

Teraz je bilo objavljeno be-
lo pogodbe med Gandijem in
Irwinom. Iz oficijelne
teka je razvidno, da je An-
izvojevala mir v Indiji,
di je pa izvojeval svobodo za
delavce in delno pravi-
delovanja soli. Pogodba je
a, na kateri bodo tekla bodo-
pajanja ob okrogli mizi.

Glavne točke pogodbe so:

Nacionalistični kongres o-
i kampanjo pasivnega odpo-
ali civilne nepokornosti.

Nacionalistični kongres o-
i bojkot angleškega blaga.

Indijska vlada izpusti vsa
ki so kršili določbe pro-
sivnemu odporu.

Prebivalci ob morju imajo
vico izdelovanja in prodajanja
soli.

Neagresivno piketiranje je
poljeno.

Represivne naredbe, ki so
izdane v teku kampanje pa-
nega odpora, se odpravijo.

Zaplenjena lastnina radi ne-
zanja davkov, ki je še v rokah
je, se povrne prejšnjim last-
ni; lastnina, ki je bila prodaj-
tretjim strankam, se ne vr-
ni.

Prodajanje angleškega bla-
ga bo ovrženo.

Nacionalistični kongres o-
i zahtevo za preiskavo o bru-
nosti policije v teku kampan-
pasivnega odpora.

Nacionalistični kongres ob-
i prihodnje konference ob-
gli mizi na podlagi načela
racije, centralne odgovorno-
in finančnega ter vojaškega
arovanja.

Indijska vlada je prepovedala
„gladovni
pohod“

Wash. — „Gladovni
pohod“, ki ga je organizirala
Union Unity liga s sode-
stvom Sveta brezposelnih, je
se razbil, ko se je pribli-
mestni hiši. Ob tej priliki
policija aretirala nad trideset
a med njimi več žensk.

Tri navalu je prišlo do boja
med policijo in brezposel-
nimi. Večje število je dobilo
lave praske, toda policija se
ni poslužila orožja, ki je njena navada ob slič-
prilikah.

Angleških laboritorv sledilo
Mosleyu

London, 6. marca. — Pet po-
ceve levega krila delavce
anke v Angliji je sledilo iz-
rošila Oswald Mosleya iz stran-
namenov, da organizirajo
stranko. Cynthia Mosley,
žena Oswaldov in vnučnica po-
znane milijonarja Leiterja v
stranko, ki je tudi laboristična
in je zdaj med uporniki,
semina sinoči prvi kampanjski
na novo stranko. Dvorana
bila polna delavcev in Cyn-
thia je morala slišati precej
gluk. Medijci „Tadajalka“
steli v njo.

Protestna akcija
rudarjev

Brezposelni rudarji piketirajo
premogovnike, v katerih je bil
obrat ustavljen

Herrin, Ill. — (FP) — Vojna
je spet v teku v okraju William-
son, nenavadna vojna, ki se ne
more primerjati s onimi, ki so
se že vršile v tem distriktu. Ta
vojna poteka na miren način,
brez nasilstev, brez krvavih spo-
padov, ali v zvezi temu je svoje
vrste vojna.

Vojna je proti brezposelnosti,
proti zapiranju premogovnikov,
proti taktiki premogovniških
magnatov, ki so vrtili na tisoče
rudarskih družin v bedo in po-
manjkanje. Ko so magnati us-
stavili obrat v premogovnikih,
so ostali rudarji brez dela in za-
sluška. Druge industrije tu ni
in ljudje so odvisni od zaslužka
v premogovnikih. Izseliti se ne
morejo, in tudi če bi se, vedo,
da ne dobe dela drugod.

Vojna se vrši v znamenju pi-
ketiranja. To se precej čudno
glasi, vendar je resnica. Rudar-
ji piketirajo premogovnike, v
katerih je bil obrat ustavljen.
Piketirajo jih radi tega, ker ve-
do, da jih bo poplavila voda, če
ne bodo delale vodne sesalke.

Zato ne dovolijo nobenemu vstopa
v premogovnik, da bi nadzo-
roval delo sesalke. „Naj jih voda
zaliže,“ pravijo rudarji, „kajti
kaj nam koristijo premogovniki,
katere magnati nočejo operi-
rati.“

In tako stoji skupine brezpo-
selnih rudarjev na cestah in v
bližini premogovnikov in ne do-
puste, da bi se kdo približal
vhodom. Lastniki so skušali s
pomocjo policije in šerifovih
deputitov izsiliti vstop, toda mo-
rali so se vrniti, ne da bi kaj
dosegli. Tihe in mračne skupi-
ne rudarjev so jih zavrnile, na
miren, toda odločen način. U-
radniki premogovniške kompa-
nije so apelirali na rudarje, da
dovolijo vstop v premogovnike
ljudem, ki operirajo vodne se-
salke, toda apeli so našetli na
gluha ušesa. „Otvorite obrat,“
je bil odgovor rudarjev.

Dosedaj operatorji še niso
podvezeli akcije, da uporabijo
silo proti rudarjem. Ako bi to
poskušali, jim grozi obzori ru-
darjev govore, da bi tak akcija
izvala drugačno vojno kot je v
teku sedaj. Človek, ki vidi po-
časno umiranje svojcev radi po-
manjkanja in stradanja, je pri-
pravljen na vse. To je postalo
jasno operatorjem in policijci
oblasti, zato se izogibaja dejanj,
ki bi lahko dovedla do resnih
konfliktov.

Kontrarevolucija v Peruju

Vojaška junta strmoglavila mor-
nariško junto

Lima, Peru, 6. marca. — Jun-
ta perujske bojne mornarice, ki
je zadnji nedeljo strmoglavila
začasnega predsednika Cerro, je
bila večeraj strmoglavljena po vo-
jaški juni, katero vodi poročnik
Gustavo Jimenez, pristaja Cerro.
Njegove čete so okupirale Limo
in Jimenez se je takoj nastanil v
predsedniški palači in izdal od-
redbo za mir v mestu.

To je že tretja revolta v Pe-
ruju v dveh tednih. Jimenez je
bil s svojimi četami poslan pred
enim tednom na jug, kjer so u-
porne vojaške posadke zavzele
štiri mesta. Medtem so pomor-
ske čete ovrgle začasno vlado in
Jimenez se je vrnil nazaj ter po-
gnal mornariške vstaše iz me-
sta.

Mesto Los Angeles odglasovalo
za upaditev brezposelnih

Los Angeles, Cal. — Mesto Los
Angeles je 5. marca odglasovalo
z nadpolovično večino za izdan-
je bonov v vrednosti pet milijonov
dolarjev v svrhu uposlenja brez-
poselnih delavcev. Na programu
je gradnja cest, parkov in igra-
lišč za otroke.

KAMPANJA ZA
REDUKCJO MEZD
V TEKU

Delodajalci izrabljajo depresijo
za zniževanje življenjskega
standarda

New York. — (FP) — Po vsej
Ameriki se opaja gibanje za re-
dukcijo mezd in življenjskega
standarda. Problem so vodi-
telji ameriških industrij sveča-
no obljubili Green in drugim
voditeljem delavskih uni, da ne
bo zniževanja mezd, ako bo de-
lavstvo kooperiralo s njimi. De-
lavstvo je res kooperiralo in
Ameriška delavska federacija
je najbolj, toda delodajalci vse-
eno niso držali svoje besede. In
navsezadnje, čemu bi jo držali,
ker se jim ni treba bati ničesar
od strani konservativnih delav-
skih uni. Vlada je v njihovih
rokah in delavsko gibanje je
prešibko, da bi jih poklicalo na
odgovor in zahtevalo obračun.

Ze od leta 1930. vladajoči
razred ostanja evangelij, da de-
lavstvo ne potrebuje svojih or-
ganizacij, posebne radikalnih
ne. „Prepustite to nam in za-
nesite se na nas,“ pridrigajo pro-
pagatorji. „Mi bomo skrbeli,
da boste imeli purana na za-
hvalni dan, bonus za božič in
stalno delo akori vse leto. Po-
sodili vam bomo denar, da si
kupite dom, avtomobil, lepo po-
hištvo, radio in druge take stvar-
i. Mi se brigamo za vaše in-
terese. Unije? Delavci ne po-
trebujejo uni. Njihovi pravi
prijatelji so delodajalci. Mi
bomo storili za vas, toliko, kot
unije in še več.“

Deset let so ameriški delavci
poslušali te argumente, ki so se
ponavljali v raznih oblikah in
pod raznimi pretevezami. In mi-
lijoni so bili prepričani, da je to
čista resnica. Ali niso imeli v
svojih rokah stvari, ki so jim
bile obljubljene? Domove, av-
tomobile in druge udobnosti.

Tako so zanemarili svoje or-
ganizacije, strokovne in politič-
ne. Imeli so gluha ušesa za sva-
rila, ki so jih opozarjala na pre-
tečo nevarnost. Radikalne uni-
je so bile predmet zaničevanju
in konzervativni delavski vodi-
telji so postali člani trgovskih
zbornic in priporočali milijonar-
je v javne urade.

In prišla je panika s polomom
na newyorški borzi. Sledila
je brezposelnost. Delavci so iz-
gubili delo, svoje domove, avto-
mobile, pohištvo in se znašli v
dolgih vrstah pred vhodi tovar-
ne, v krušnih vrstah pred jav-
nimi kuhinjami. Boda jih je sila-
la, da so bili pripravljeni prijeti
za vsako delo, za mezo niso niti
vprašali.

In tako je pričela kampanja
za redukcijo mezd in življen-
skega standarda. Delavci so o-
stali brez mezd, brez militantne
organizacije, ki bi se borila za-
nje na političnem in strokovnem
polju. Draga je ta šola, toda
morda je tudi koristna in možno
je, da bo ameriško delavstvo pri-
šlo do prepričanja, da se ne mo-
re zanesti na obljube svojih go-
spodarjev.

Federacija podpira Hoopenovo
predlogo

Harrisburg, Pa. — Pensylvan-
ska delavska federacija se je iz-
rekla, da bo podpirala zakonski
načrt zavarovanja proti brezpo-
selnosti, katerega je predložil
Darlington Hoopes, socialistični
poslanec iz Readinga, v državni
zbornici. To je edini načrt zava-
rovanja proti brezposelnosti, ki
je bil predložen zbornici.

Načrt predvideva ustanovitev
posebnega sklada, v katerega naj
bi prispevali delodajalci in drža-
va. Država naj bi takoj apropi-
irala \$80,000,000. Ta denar naj
bi prišel od davkov na velike do-
hodke.

Ekonom zagovarja
visoke mezde

Nizka nakupovalna moč ovira po-
življenje. Industrijskih aktiv-
nosti

St. Paul, Minn. — (FP) — Da
so visoke mezde glavni pogoj in-
dustrijskim aktivnostim in pro-
speriteti, je potrdil ekonomski
ekspert na zborovanju tukajšnje
trgovske zbornice. Harland Al-
len, ekonom Foreman-State Na-
tional banke v Chicagu, je dejal,
da se bižniške in industrijske
aktivnosti zato ne morejo dvigati
v normalne razmere, ker je
nakupovalna moč silno padla
vzde brezposelnosti in depre-
sije.

Ta izjava je v direktnem na-
protju z izjavo, ki jo je podal
W. R. Wiggins, predsednik
Chase National banke v New
Yorku, ki je ena največjih fi-
nancijskih institucij v Združenih
državah. Wiggins stoji akoro
osamljen med voditelji financ
in industrij, ki zagovarjajo ni-
zke mezde kot pogoj za vrnitev
prosperitete.

Dokazi so jasni, da milijoni
delavcev in farmerjev ne uhi-
vajo udobnosti moderne in-
dustrijske družbe radi pomanjka-
nja nakupovalne moči. Ako bi se
zvišale mezde in s tem naku-
povalna moč, bi se takoj poja-
vile zahteve za razne potrebšči-
ne in luksus, kar je v sedanji
situaciji nemogoča stvar.

V diskusiji glede tega problema
je Allen dejal:

„Eden glavnih vzrokov zmanj-
šanja nakupovalne moči neglede
na brezposelnost je dejstvo, da
so cene poljskim produktom in
surovinam materialu dvakrat
nižje, kot so bile pred tremi leti.
dočim je cena industrijskih pro-
duktov ostala skoro na isti vi-
šini. Cene, ki jih farmerji pre-
jemajo za svoje produkte so v
primeri s cenami, ki jih morajo
plačati za stroje in drugo blago,
veliko prenizke. Dokler bo to
razmerje prevladovalo, ni upa-
nja na izboljšanje razmer. Prva
potreba je ureditev tega neso-
glasja, da se zviša nakupovalna
sila ameriškega ljudstva, ki ga
povečini tvorijo farmerji in de-
lavci, da si bodo mogli nabaviti
dobrine in udobnosti, ki jih pro-
ducirajo industrije.“

Delavska unija protestira

Sprejela je resolucijo glede osem-
urnika in jo poslala Hooverju

Memphis, Tenn. — (FP) —
Tukajšnja delavska in strokov-
na unija je na svoji konferenci
sprejela resolucijo, v kateri za-
hleva, da predsednik Hoover
instruirati armadnega inženirja,
ki nadzoruje federalna dela ob
reki Mississippi v tem distrik-
tu, da uvede osemurnik v so-
glasju z zadevno določbo. Reso-
lucija je bila poslana Hooverju,
toda unija še ni prejela odgovo-
ra.

Resolucija poudarja veliko
bedo med brezposelnimi v drža-
vi Tennessee, katerih družine
trpe na pomanjkanju živih in
obleke. Ako bi se uvedel osem-
urnik, bi veliko število brezpo-
selnih dobilo delo pri regulaciji
reke. Delavci morajo sedaj de-
lati deset ur na dan.

Resolucija vključuje suges-
tijo, naj predsednik Hoover od-
redi, da se delovnik omaji na
osem ur in da se uvede tri šhte
na dan v krajih, kjer to zahteva
potreba in je delo nujno.

Regulacija reke ima namen
preprečiti poplave, ki so pred
leti zahtevale veliko število žr-
tev.

Cena kruha znižana

Portland, Ore. — Na prizade-
vanje Gospodinjkega sveta so
bile znižane cene kruha. Hleb
kruha stane sedaj pet centov. Da
se je cena znižala, je veliko pri-
pomogel governor Meier, ki je
odredil preiskavo, ki je dognala,
da so cene kruha v primeri s pro-
dukcijskimi stroški previsoke.

Delodajalci pobijajo
podpore brezposelnim

Ameriški kapitalisti pod-
pirajo diktatorja

V venezuelskih ječah se nahaja
več kot pettisoč političnih jet-
nikov

Washington, D. C. — (FP) —
Mednarodni komitej za politične
jetnike je ta dni izdal brošuro
„Venezuela, dežela olja in stra-
hoviade“, v kateri urgira ameri-
ško vlado, naj uvede preiskavo
glede obdolžitve, da ameriški
kapitalisti podpirajo Gomezovo
diktaturo in nasilstva.

„Več kot pettisoč političnih
jetnikov v venezuelskih ječah je
izpostavljenih trpinčenju in mu-
čenju“, je rečeno v dokumentu,
ki je basiran na člankih in ve-
steh v časopisu in na izjavah
oseb, ki so pobegnile iz Vene-
zuele, da si rešijo življenje. E-
din zločin teh žrtev je bila opo-
stacija proti vladi diktatorja Ju-
ana Viesenta Gomeza, ki se s po-
močjo strahoviade vdrčuje na
krmilu še petindvajset let.

Ameriški, britaki in holandski
oljni magnati so zasigurali
protekcijo Gomezovega režima
od svojih vlad in te imajo vedno
pripravljene bojne ladje, da pri-
skočijo na pomoč diktatorju, če
se za tako akcijo pojavi potre-
ba.

Harry Elmer Barnes, ameri-
ški ekonom in žurnalist, opisuje
situacijo na Venezueli in pravi,
da sta peonala in prisilno delo
v vseh pojavi. Politični jetni-
ki so mušeni na tista, ki sate-
nuje grozodejstva in trpinčenja
za časa inkvizicije v srednjem
veku. Pregorelim zagovorni-
kom svobode trga jo jezike in jih
obešajo za željasti na kljuko in
jih tako puste, da počasi umira-
jo. Civilne svobodečine so po-
polnoma odpravljene in vse se
more pokoriti željam diktatorja,
ki si je znal s raznimi konces-
ijami pridobiti zaščito tujih vlad
in kapitalistov, ki izkoriščajo
narodna bogastva in prebival-
stvo.

Doak obljublja pomoč tujerod-
cem, ki šele odstopavati v roj-
sino deželo

Washington, D. C. — Tajnik
sveznega delavskega departmen-
ta Doak je naznanil, da bo nje-
gov department preskrbel sred-
stva za prevoz tujerodcev, ki so
po triletnem bivanju v ti deželi
zabredli v pomanjkanje in se še
le povrniti v svoje rojstne kraje,
raja kot bi tukaj prošli podporo
od dobrodelnih organizacij in se
s tem izpostavili nevarnosti de-
portacije.

Odvetniki niso dosegli svojega
namena

Raleigh, N. C. — Napad na
državno odškodninsko postavo
se je izjalovil v tekočem zaseda-
nju legislature. Proti odpokli-
cu odškodninskega zakona so
nastopile delavske unije in raz-
ne progresivne organizacije. U-
nije so obtožile odvetnike, da
hočejo odpraviti ta zakon, da bo
do potem laže vlekli dobiček iz
odškodninskih tožb.

Čikaška „Tribune“ poslala re-
porterja v Rusijo

Chicago. — Znani reakcionar-
ni dnevnik „Chicago Daily Tri-
bune“ naznanja, da je poslal po-
sebnega poročevalca Henry Wa-
lena v sovjetsko Rusijo z name-
nom, da prepotuje vso deželo in
poroča o vsem, kar bo videl in
našel. Sovjetska vlada mu je do-
volila vstop. List ni imel dosele
nobenega poročevalca v Rusiji,
ker se ni hotel podvreči sovjet-
ski cenzuri.

Snowden bolan

London, 6. marca. — Philip
Snowden, laboristični finančni mi-
nister, je težko obolen na influ-
enco.

Zakonski načrt zavarovanja so-
per brezposelnost v Illinoisu
jim ni povolji

Springfield, Ill. — Kot je bi-
lo že poročano, je bil v nižji zbor-
nici Illinoiske legislature predlo-
žen načrt socialnega zavarovanja
za delavce.

Načrt, ki ga je predložil Otto
A. Buck, republikanski poslanec
iz Villa Parka, določa, da država
Illinois ustanovi podporni sklad
za brezposelne delavce. V sklad
prispevajo delodajalci in drža-
va; delavci ne prispevajo nič.
Podpora bi znašala 50 odstotkov
stalne plače delavca, ki znaša let-
no največ \$300. Samaki delavci
bi dobivali najmanj \$12 tedensko
in ne več kot \$25; omenjeni dela-
vec bi dobival deset odstotkov
več in poleg tega še pet odstot-
kov za enega otroka in 10 odstot-
kov za dva pod 18. letom staro-
sti.

Podporni sklad bi bil upravljan
po odboru petih članov, katere-
mu bi predsedoval direktor držav-
nega delavskega departmanta.
Ta odbor naradi proračun izdat-
kov in prispevkov, ki bi jih pla-
čevali delodajalci na podlagi šte-
vila uposlenih delavcev v njho-
vih podjetjih.

Delodajalci v Illinoisu so sag-
nali besen krik proti načrtu in
selo malo je upanja, da bi bil
sprejet v tem zasedanju.

V načrtu je tudi določba, ki
dovoljuje brezposelnemu delav-
cu, da odkloni ponujano delo v
drugem mestu, radi katerega bi
bila potrebna stalna preselitev.

Unija izvojevala delno
zmago

Tovarnarji podpisali pogodbo

Philadelphia, Pa. — (FP) —
Unija nogavičarskih delavcev po-
roča, da je pet neunijskih tovar-
nar, v katerih je bila napoveda-
na stavka, podpisalo pogodbo, na-
kar so se stavkarji vrnili na de-
lo.

Stavka v ostalih neunijskih
tovarnah se nadaljuje. Tovarnar-
ji se pritožujejo radi vesti v čas-
opisu, ki so podrobno opisava-
le dogodke v zvezi s aretacijami
piketov. Sicer se za aretacije ne
brigajo in jih celo odobravajo,
toda protestirajo proti publicite-
ti, ker jim škoduje. Vse kupcev
v znanjih mestih je odpoklicalo
narčila, ko so bili obveščeni o
stavki v nogavičarskih tovarnah.

Nedavno je prišlo do spopada
med stavkarji in stavkokazi, ki
so uposleni pri Bethayres Hosie-
ry Co. Avtomobil, v katerem so
se vozili stavkokazi na delo, je
zavozil v skupino stavkarjev in
pri tem so bili trije stavkarji po-
škodovani. To je povzročilo bit-
ko, v katero je morala poseči po-
licija in šerifovi deputiti. Vos-
nik, ki je namenoma zavozil v
skupino, je bil posneje aretiran
in odveden v zapor.

Ustanovitev delavskega depart-
menta

Washington, D. C. — Z dovo-
ljenjem kongresa in predsednika
Hooverja je bila portorijska vla-
di ugodena prošnja za ustano-
vitev delavskega departmanta.
Delavske zadeve so bile doslej v
območju poljedelskega depart-
menta. Za ustanovitev novega
departmanta so se več let borile
delavske unije na Portoriku.

Lewisova rudarska unija zapira
urad v Illinoisu

Springfield, Ill. — Provisorični
stan 12. distrikta rudarske unije
United Mine Workers, ki ga je
odpri predsednik John L. Lewis
v Springfieldu, ko je leta 1929
razveljavil čarter distriktno or-
ganizacije, je bil zadnji četrtek
zaprt. Lewisovi uradniki so re-
kli, da ostane urač zaprt.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE POPORE

NE EDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Nastanilo na Ednotni zvezi (vseh članov) v Kanadi \$5.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$4.50 na pol leta; na Indianapolis \$5.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

One dollar per copy.—Backlog as no volume.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Member of the Federated Press

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz nasebin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Priredba novega zbora

Milwaukee, Wis.—V naši nasebini je močno zanimanje za prireditev, ki bo v nedeljo 22. marca pod okriljem Drameškega društva Slovencev doma in v tujini. Direktorji Slovencev doma in v tujini se sejejo, da se udeležijo te priredbe korporativno. Vsakdo izmed številnih navzočih je tudi takoj vzel dve vstopnici.

Društvo "Napredna Slovenka" št. 6 JPZS je prav tako sklenilo na zadnji seji, da se udeležijo korporativno. Članice so pokupile vse poslance in vstopnice in dodatno še določile vsoto \$10 iz blagajne v prid te prireditve. Ravno tako je med posameznimi velikim zanimanje. To so obstoječi znaki, da bo članstvo Drameškega društva Slovencev doma in v tujini, doma delne lepega priznanja za trdoporno delo, ki je zvezano z gojenjem petja in dramatike med nami, in posebno še z velikim programom, ki se ga pripravlja za 22. marca.

Bo pa tudi program tega dneva tak, da je vreden, da se mu obrne pozornost in zanimanje. Prireditev bo že ob 10. predpolno na radiopostaji "Journal". Kajti poleg drugih točk, za katere bo poskrbel John Paulich, bo tudi Drameški in pevski zbor Slovencev doma in v tujini s par "luštnimi" pesmimi.

Seveda, glavno bo potem popoldne v dvorani. To bo naš prva dneva spomladi, zato se novi zbor vadi krasno novo pesem "Pomlad" s tonor solo. Tudi drugi naši pevski sbori se pripravljajo, da tega dne podajo občinstvu kar najboljšo. Mladji jugoslovanski orkester, katerega članstvo se vedno narašča in se lepo izpopolnjuje, bo tudi vključen v popoldanski program.

Zvečer pa bo na sporedu komični "Skopuh". Prvič bo ta igra na milwaukeevskem odru. Kdor pozna dela velikega francoškega pisatelja Molièra in njegove igre, tišči ve, da bo "Skopuh" nekaj takega, kar je našim ljudem lahko razumljivo in kar radi gledajo in poslušajo. Kdor tega še ne ve, bo pa prav koristno za njega, da se s tem seznanji.

Ta igra, če se jo hoče pravilno predstaviti, zahteva kostume in 16. stoletja, kar je v zvezi s precejšnjimi izdatki. In da se bo temu dalo zadostiti, smo zopet dolžni zahvaliti našim trgovcem in obrtnikom, ki so nam potem svojih oglasov precej pomagali olajšati velike stroške za nabavo kostumov.

Priredba 22. marca obeta na vsak način biti nekaj takega, kar smo še precej časa pogrešali. Se bomo spregovorili prihodnjice nekaj o "Skopuhu", za danes rečem še samo, da bo priredba vsakogar zadovoljila. Vstopnina je tudi samo 40c v predprodaji, pri blagajni bo 50c. Bo nekaj dobrega za majhen denar.

Nekdo, ki ve.

Te in ono iz Bele doline

White Valley, Pa.—Delavske razmere so alabe kot povsod. Export "majna" obratuje 3-4 dni na teden. White Valley (last Pittsburgh Coal kompanije) pa skoraj vsak dan. Zaslutek je pičel, ker je poleg nizke letvice preveč rudarjev, tako da jih je polovica vedno doma, nekateri, ker nimajo prostora, drugi pa radi kajni za nakladanje nečistega premoga.

Rad prebiram naše delavske liste kot sta Prosveta in Proletar, kjer so podružljivi članki in posebno pa dopisi Snovja in Barbila. Ne vem, zakaj nekateri ljudje mrsijo ta dva lista. Nekateri pravijo, da je Prosveta in SNPJ preveč socialistična, a zdaj, ko so tako slabi časi, bi pa radi videli, da bi prišli bolj socialne razmere med delavstvo.

Naše društvo št. 232 SNPJ bolj slabo napreduje. Novih članov ni, pač pa mladina pridno prestopa iz mladinskega v odrasli oddelk. Največ pregledav nam dela to, ker težko dobimo blagajnika, ker je blagajna vedno suha. In res ni prijetno biti blagajnik, ker mora on vedno mašiti luknje. Zato smo sklenili na zadnji seji, da priredimo veselico z igro dne 25. aprila. Uprizorjena bo igra "Laki zdravnik". Drameški klub

je z njo že pridno na delu in so vse vloge v rokah dobrih igralcev, kar nam je garancija, da bo igra dobro predstavena. Naše društvo vabi vsa sosednja društva, vse rojake in rojakinje, da pridejo na to našo priredbo dne 25. aprila.

Matija izpod hrasta.

Ali smemo pričakovati boljše?

Girard, Ohio.—Z delom v tej okolici je tako kot povsod v Ameriki. Izmed vseh tovarnih je tukajšnja usnjarna (Ohio Leather Works Co.) nekakšna izjema, kjer se še nekaj giblje in obratuje stalno. Delo se pa težko dobi, ker kdor ga ima, ga zna čuvati, ker se ne bi rad pridružil 8-9 milijonarki brezposelni armadi.

V Ameriki je res zlata svoboda. Ena oseba lahko zapravi nad milijon dolarjev za eno večerno gostijo, kot se je to pred nekaj tedni zgodilo v glavnem mestu Amerike, Washingtonu, ko je nek multi milijonar upeljal svojo nečakinja v "višjo družbo". Drugi pa morajo lakati živeža po smetiščih in uživati stvari, ki jih niti pes ne mara, ne marata, ponoči se pa ovijati a papirjem, da ne zmrznejo. Nekaj je narobe a tako svoboda in deželo, ki ima take kontraste.

Traba je konstatirati, da se delavski pari tako godi, kar sama to hoče, oziroma se ne zmeni za svoje delavske pravice. Je pretopa in noče misliti na skupno akcijo za izboljšanje svojega položaja. Pričakuje nekega Mojzeša, da jo reši. Pa je v zmoti. Delavstva ne bo rešil nikdo, ako se ne bo samo.

V tej miselnosti se mnogo piše, čita in prerokuje, da bodo zdaj pa zdaj tu ali tam uposilili tisoč, več tisoč moških, ljudi pa je čim dalje več brez dela. Za vse to se lahko zahvalimo strojem. Na primer danes stroj s petimi možmi opravi toliko dela in producira toliko blaga, kot ga je pred leti brez stroja produciral par sto mož. Radi tega je moje mnenje, da mnogi izmed 8-9 milijonarske brezposelne armade ne bodo nikdar več upošleni. Vaj ne stalno, pa magari če akuhajo novo svestovno vojno.

Ti miselni časi bi nam morali biti šola, da se naučimo misliti in ne ponovno nasedati na limonice ljudem, ki od časa do časa obljubljajo "zlate" čase. Ko pa dobijo nas na vrh, takrat pozabijo na delavce in gledajo le za svoje lastne koristi. In ako pot do teh vodi preko "zlatih" časov, pozabijo na obljube in delavstvo ostane s prazno vrečo.

John Matekovich.

Ni deležna sreče

San Francisco, Cal.—Ze 25 let sem v tej "svobodni" deželi, pa mi še nikdar ni tako alaba predla kot sedaj. V San Franciscu je tako slabo, da kmalu ne bo moglo živeti in da nekateri člani ne bomo mogli plačevati društvenega assessmenta. Poleg tega pa še bolezen pride v hišo kot se je to zgodilo v mojem slučaju, da sem morala iti celo v bolnico. V takem slučaju ti zdravnik pobere zadnji cent.

Rekla sem, da mi še nikoli ni šlo tako trdo kot sedaj, dasi mi sreča ni bila nikdar mila. Ko sem prišla na Ely, Minn., iz stare domovine leta 1906 in sem se takoj omožila, kot večinoma vsa tedanja dekleta, je soprog zaslužil le \$1.95 za deseturno delo. Vendar sem lažje izšla z denarjem kot sedaj, ker je bilo vse poceni. Leta 1920 se mi je zahotelo po solčni Californiji kakor tudi moji družini, in po 11 letih sem na istem položaju kot leta nazaj. Nikjer sreče — kot pes v cerkvi.

Naj omenim kako sem se "na fula", ko sem šla 8. febr. v bolnišnico av. Josefa. Ker je moj tamkajšnji uposlen za kurjača in i malo slabo plačo, mu je vodstvo obljubilo, da bom dobila sobo in bolniško oskrbo nekoliko ceneje. In glej ga spaka, skoraj bi bila omedlela, ko sem prejela račun. Ni umisljenja pri umisljenjeh in popih. Revel mora poginuti ali pa oskrbiti kakor še. Pa naj potem človek veruje v Boga, saj se avte device verujejo v dolar, in sicer bolj kakor pa v onega, o katerem pravijo, da nas je ustvaril in odrešil s svojim trpljenjem. Za mene ni trpel, me je pašil in me je danes ne vidi, ko

sem reyna in bolna. On vidi samo pridigarje, undertakerje in drugo gospodo, pri kateri je business good.—Se pridem.

Razmere in uspeh priredbe

East Palestine, O.—Ze dolgo ni bilo nič slišati iz naše nasebine. Delavske razmere so pri nas prave alabe. Kar je nas Slovencev, se še večinoma držimo premo-garstva. Ker je pa premo-garstva izčrpan v tukajšnji okolici, se moramo nekateri po več mlj voziti na delo. Kar se druge industrije tiče, pa tudi skoro vse stoji. Tovarne za kavčuk, ki so izdelovale obročje za avtomobilska kolesa, že spejo par let. Tovarne, ki izdelujejo porcelanaste posode, pa obratujejo polovico časa.

Kakor po drugih nasebinah se tudi pri nas včasih malo pozabavamo. Tako je tukajšnje društvo št. 41 JSKJ priredilo skupno veselico z mladino. Prav dobro se je zabavalo vse občinstvo. In s tem si je društvena blaginja opomogla. Ob tej priliki se je pokazala lepa skrbnost med tukajšnjimi društvi. Darovali so nam prav lepe dobrotke člani SNPJ, kakor tudi člani SSPZ, in se polnoštevilno udeležili naše veselice. Obnem se tudi zahvaljujemo rojakom s Piney Forka, Power Pointa in Girarda, ki so nas posetili na ta večer. Ob priliki jim povrnemo obisk. Zahvaljujemo se tudi tukajšnji mladini, ki so nam tako lepo uredili veselice prostore. Jacob Troble.

S pota

Kuge, lakote, vojne — reši nas... Tako smo premišljevali koncem svetovne vojne, katere je prinesla celemu svetu poleg vojnih grozot še prav hudo "flu". Influenca se oglašala tudi to zimo, čeravno ne tako smrtonosno kot ob koncu vojne.

Je pa jako muhaasta ta "flu", če se je človek ne zna braniti. V železnem okrožju Minnesote je mnogo ljudi bolnih; mnogi preboje in se silijo k delu (kdor ga ima, ker dela se le bolj slabo). In druga obolenost je veliko bolj nevarna in huda kot prva: bolniki dobijo hude vbojnice, težko, omotično glavo, nekako lačno o-slabelost, ko pa sedejo k jedi, jim vse ostudno diši. Kašljanje, suh, zagaten — kašelj ter hodijo kot bi bili v snu in nekako zaspano se počutijo.

Primerilo se je na Elyju, Minn., da se je neki Slovenec o-pisano počutil; in da bi mu od-legio, je šel z dela v kopalnico, katero imajo pri rudniku za umivanje, kakor ga je bolj pre-traslo. Ko so videli, da je one-mogel, so ga hoteli peljati domov k družini, ali oče velike družine je to odklonil, češ, da se bodo čena in otroci prestrašili, ako ga pripeljejo na dom, ker bi si mi-slili, da ga je pobilo v rudniku. In ko je domov komaj prilezel, se je vlegel na posteljo, kjer je od izmučenosti in boleznij zaspal — za ta svet... Bil je v moški dobi, še močan, a je moral zapu-steti ljubljeno družino. Ako bi se bil bolj pazil in ne silil z delom, bi bil lahko še več let živ.

No, nekaj je pa le letošnjo zi-mo dobrega: zima je jako mila in le malo snega, kar je nekaj izrednega za severno Minnesoto. V februarju so nekateri ženske že nabirale regrad. Seveda je še bolj majhen, ampak za novino je že.

Za časa "flu" se je posebno iz-zogibati vina, ki bolniku s to bo-leznijo še posebno diši. Vino je v tej bolezni kakor strup. Več bolnikom, ki sem jih obiskal, je zdravnik predpisal dober "bran-dy", in to žganje je res dobro za tistega, ki ga oliva kot zdravilo. Ali kaj se hoče, ko je pa tako drago in mnogi revni bolniki si ga težko preskrbe. Priporočljivo je uživanje kuhane pese, zlasti njena rdeča voda, ki jo naj bol-nik pije. Tudi je potrebno, da i-ma bolnik dosti svežega zraka. Pomagajo tudi masaze s alkoho-lom, katerega se dobi v lekar-nah. Vse te priporočajo bolni-kom zdravniki.

Naj pri koncu še pohvalim mi-lo simo. Da vidite v Minnesoti skladišnice drv, ki jih imajo pri-dni rojaki. In ako ne bo kak-ke hude zime, bodo drva prihran-ena za prihodnjo zimo. — Na Chi-cagohu se pridno učijo za igr-o "Stari grehi", katero priredi društvo št. 110 SNPJ. Tukaj je tudi precej sodelovanja, kadar gre za kako prireditev. Stranke gredo v pokoj pri takih zabava-h in skupno se deluje nevrtajuč,

kdo si in kam spadaš. Ljubitelji dramatike grejo drug do druge-ga, vsi pa skupno, v čemur je moč.—Matija Pogorelec.

Aurorčanom v premislek

Aurora, Ill.—Proletarske razmere so pod ničlo in ne sve-tujem nikomur sem hoditi za de-lom (tudi jaz imam neprosto-valjne počitnice). Kamor se o-zreš, vidiš trume sestradanih proletarcev, ki so prepričani ne-mili usodi; na obrazih se jim po-znajo sledovi "prosperitete".

Dasj je tukaj par sto Sloven-cev in imamo dovolj časa za pi-sanje, so dopisji iz naše nasebine jako redki. Spimo nekakšno spa-nje pravičnega. Podpornih dru-štev imamo več in pripadajo raz-ličnim jednotam. Pri društvenih priredbah ne nastopajo složno in radi tega ne moremo beležiti uspeha. To ni nič čudnega, saj še pregovor pravi, da sloga jači, ne-sloga tlači. Kaj je krivda temu v naši nasebini, ve to vsako de-te.

Un ker smo nesložni in v manj-sini z ozirom na prebivalstvo, i-mamo povsod zapreke. Javnost je tudi o nas še jako slabo pouč-e-na in marširajo na še smatra za "Austrians". In dokler bo med namf nesloga, tudi ni misliti, da bi se izboljšalo v tem oziru. Čas je, da opustimo te slabosti in gremo z duhom časa naprej. Le v tem bo mogoče doseči boljšo bodočnost. Moja želja je, da se še kdok oglašaj iz naše nasebine, ker stvarna kritika je vedno na me-stu in bo koristila vsem in na-sebini.—Joseph Dobrovolec.

Čigav je "keks"

Bridgeville, Pa.—Društvo Nova domovina št. 295 je pri-redilo predpustno veselico dne 7. febr., ki je bila vcelic slabih de-lavskih razmer dobro oblakana. Imeli smo tudi dva dobrotka — zajca in torto. Zajca je dobila oseba, ki je imela št. 31, torto pa št. 19, katero sem slučajno i-mela jaz. Sedaj se pa neka ose-ba, ki je imela št. 31, usti, da bi bi "keks" morala ona dobiti, češ, da je ona "vinala". Ni nič druge-ga kot nevoščivost, dasi je stvar malenkostna. Končno pa, če je dotični osebi toliko za "keks", naj pride k meni in ji bom po-darila še večjega — tako velike-ga, da si bo zamašila usta.

Drugeče je pri nas "po sta-rem". O dobrotah ne moremo pi-sati, o slabem pa ne maramo. Tukaj je jako razširjena bole-zen, čemur bo menda vzrok ne-stanovitno vreme.

Frances Juvancić.

Banovec-Subelj koncert z Waukeganju

Waukegan.—Naša znana o-perna in koncertna pevca gg. Banovec in Subelj prireditelja skupni koncert tukaj to nedeljo, dne 8. marca v avditoriju Slovenske-ga doma. To bo njih prvi skupni nastop med nami in nobenega dvoma ni, da bo sleherni rojak in rojakinja pohitel v nedeljo popoldne na koncert, ki bo vse-stransko nekaj izrednega. Pela bosta narodne in klasične sklad-be ter odlomke iz oper.

Posemamez smo še imeli priliko slišati oba pevca, sedaj ju bo-mo pa slišali, ko bosta nastopila skupno z izbranim programom. Pričakuje se velika udeležba. Naša mladina obljublja posetiti koncert v velikem številu. Kon-cert prične ob 3. popoldne in vstopnina je 75c za osebo.

Na avidenje v nedeljo na kon-certu naših opernih pevcev, ka-terih pevске vrline so nam že do-bro znane!—Poročevalec.

"Surprise Party"

Chicago.—Br. Frank Zajc in njegova soproga Angela sta bila zadnji četrti zvečer prijetno presenečena, ko sta se znašla na svoji lastni "ohoti" v spodnji dvorani SNPJ. Okrog sto prijate-ljev in prijateljic ju je iznenadi-lo z veselo zabavo in lepim da-rirom. Med gosti sta bila tudi pevca Subelj in Banovec — ka-teremu se avta nesreča v Penni še čisto malo pozna — ter poln avto Waukegančanov. Vesela za-bava je trajala pozno v noč. Se-več takih zabav!

Letnica uredništva

Stump Creek, Pa., F. M.:—Na-slovite pismo na Civil Court Bu-ilding, New York City, in nave-dite vaš slučaj.

Dr. Bojan Pirce: Obolenje in umrljivost v bodočnosti

Bolezni kažejo v vseh državah in jako prijetno sliko, one namreč povsod. V mnogih državah je sedaj število umrlih enem koledarskem letu za polovico manj kot pred 80 ali 100 leti. Da je tudi število lenj v zadnjem času manjše kot nekoč, vemo podatkov, kateri so nam na razpolago za njih 20 do 30 let. Splošno boljšanje zdrav-nega stanja ne bo moglo biti stalno, a se bo moralo ustaviti na neki gotovi meji, za katero pa sedaj še ne moremo reči bo.

Obolenje in smrt zavisita od mnogih dejavnikov. Napredek tehnike, higijene, ne in praktična uporaba novih iznajdb, ne splošne kulture naroda, popravljanje njih ekonomskih razmer — vse to zmanjšuje umrljivost naroda. Končni cilj in posledica tega je odstranitev vseh bolezni, vzroka smrti. Tako bi lahko mislili, da bodočnosti vsak novorojenček dočaka malno starost in da bo smrt nastopila v globlji starosti šele potem, ko bodo izkore-nene vse telesne aile, bolezni pa na svetu ne bo več. To ni tako utopično, kot izgleda prvi pogled. Poznamo mnogo bolezni, ki so zaradi gotovih ukrepov in napredka ne-cine izginitve. Kuga, kolera, rumena mr-tov, v mnogih državah, kjer so bile na-jvečje zlo, popolnoma izginile. Mala je po nekaterih krajih vsled intenziv-nih prizadevanj popolnoma zatrla. Dokaj-tem imamo tudi pri nas, četudi je to de-lo nas še sorazmerno povsem novo. Usodo bolezni bo delila v najbližnji bodočnosti tudi gavelica (v zapadnih državah že nepozna-velike bojinje, (katerih pri nas še tri le-več), kolera, gripa, trebušni tifus. Za le-zenj je uspešen način zatiranja že zna-terege pa zaradi velikega obsega in preve-denarnih stroškov ali pomanjkanja potre-izobrazbe ni mogoče takoj izvesti, o ka-pa lahko gotovo rečemo, da jih v naših pokoljenjih ne bo več. S tem pa ni reče-ni, jih apleh ne bo, ampak izginile bodo v krajih, kjer se bo resno delalo za to, da se uniči.

Za naštetimi boleznimi bosta prišli vrsto davica in škrlatinka. Sedaj so po-že jako uspešni načini posebno v cilju, da zatire davico. Imeli jo bodo takorekto-še oni, ki jo bodo "hotel" dobiti.

S tem smo absolvirali veliko skupno-lezni — akutne nalezljive bolezni —, ka-terih vlad napredka higijene in socialne me-objeone, da bodo skoro pozabljene in da ostal na nje samo še neprijeten spomin-teklosti. Ta predpostavka je utemelje-na osnovi poznanih starih in novih metod, se teh bolezni ubraniti, kakor tudi na on-podatkov o smeri padanja teh bolezni v v-meznih državah in tudi pri nas.

Pravljica o idealistu

(Za Prosveto spisal Zvonimir Kosem.)

Kakor bi ležal doma na mehki trati pod hrusko in ne na premetavajočih valovih — prav tako malo je mislil na nevarnost in da bi za ostalimi kopalci takoj odplaval proti bregu. Polotili se ga je pa grenak občutek človeške ničevosti, občutek še grenkejši, da je prazno njegovo življenje kljub vsem radovednim ljudem idealom. In tedaj se je odločil. Rekel je svojemu Bogu: Reši me — pomagaj, da ne usahne moja ljubezen brez koristi! Iz daljave pa mu je zazvenelo kakor krohot... Takrat so mu omahnile roke in noge same od sebe, glavo in život so mu zagnili valovi...

Ko je po dolgem času odprl oči, je videl, da leži na skalnati pečini obrežja, tik njega čokat ribič, okrog njiju gruča radovednih ljudi.

"Bil je zadnji čas," je pripovedoval ribič zasopel, ozemaje si premočene rokave. "Že se je potapljaj. Sreča zanj, da sem ga zapazil. Lahko mi je hvala, dokler bo živ."

Šlihal je ribičeve besede in bil hipoma na nogah. Vsi so ostrmeli.

On pa se je naglo oblekel in se poslovil od ribiča s temnim pogledom.

"Da bi bil vedel, kakšno srečo si mi prinesel, človek, ne šel bi bil pome v valove!"

Tisti dan se je upljalil, prvičkrat v življenju.

Konrad je umolknil in si zagrebel prste v lase.

"Naprej te pravilice ne vem. Mogoče se bo še kaj nadaljevalo — dolga pa ne bo... Ali poznaš zdaj tujca, Milka, poznaš idealista?"

Ob ostrini potez, ki jih je začrtalo trpljenje na njegov obraz in ki so se do zdaj pod mesečino zglajene zdramile, so se ranili tudi sestrični pogledi. Naslonila je glavno na bratovo ramo in zaihtela.

IV.

Dneva, kakor je bil naslednji, ni pričakoval koncipist Kopun niti v sanjah nikoli.

Popoldne je pridrvel v trg na konju Konrad in treščil naravnost v bučni krohot, ki je biljugal na cesto skozi odprta vrata majhne trške gostilnice.

"Kakor sveti Elija... samo voz si izgubil!" se je izvil na pragu iz oblakov tobakovega dima učiteljeva krepka postava in roka se mu je istezala proti jezdecu. "Pojdi v našo družbo, Konrad, sami veseli ljudje smo —" smejal se boš kakor še nikoli v življenju!"

Za učiteljevo ramo se je dvignila Kopunova okrogla glava.

"Na pomoč, Konrad, na pomoč!" se je penil koncipist in mahal Konradu s svojo debelo roko v pozdrav. "Vai, kolikor vas je še navdušenih narodnjakov na svetu — na mojo stran, na dezanke, med jagnjeta, tamkaj na levi pa naj ostanejo konji, izvržek človeštva, mračnjaki in vai, ki se s mračnjaki bratijo!"

Ravno prav si prišel, Konrad, da me rešiš pred razbojniki!"

Konrad je stopil v gostilno. In že je grmel Kopunov glas od stene do stene ter odstiral dimove meglice od obrazov pri mizi.

"Tukaj, slavni razbojniki, vam predstavljam Konrada, največjega idealista na svetu, takorekoč predstavnika zlate dobe, ki bo enkrat zasijala zemeljski obli, in tebi, Konrad, te razbojnike po vrsti, kakor sedijo tukaj za mizo: prvi, ki tako mogočno jaše svoj stol, je poglavar razbojnikov, revolucionar in filozof Zabadnik, drugi je zdravnik Pehajnar, tretji revizor Nacilja — učitelja in mene pa še po-

znaj... Čuj, Konrad, kaj se je zgodilo pod solnceom novega: mene so obsodili na smrt..."

Vsi so se smejali Kopunovi zgovornosti.

"Bog te živi, Kopun, tvojo smrt pa še bolj!" je hotel trčiti filozof Zabadnik z govornikom, pa ni dosegel njegovega umikajočega se kozarca. "Pa le umikaj kozarec od mene, od kozarca še bolj svoja usta, da ne utoneš v vino — samo roke ti še molijo iz njega..."

"Ne bom utonil, revolucionar!" je zamahnil proti njemu koncipist z rokama in se sedel na stol. "Iz mene govori duša... naj vank poslušaj, kar pride iz mojih ust. Ti, Zabadnik, si me sicer obsodil na smrt, zabodel me pa le še nial, zabosti me ne moreš, kakor bi me rad. Vsi akupaj, ki sedite tukaj za mizo, ste le ničle pred mano. Pokažite, kaj ste se storili za narod? Molčite kakor grobovi. Jas vam lahko pokažem. Koliko mojih knjig je že zagledalo beli dan? Ne veste tega, res ne? Ti tam zadij, zdravnik ali kaj si že — svinčnik v roko, svinčnik a ne sobotrebca! Zagledalo je beli dan mojih knjig — štejejo na prste, da se ne preštejejo, ti, zdravnik, pa piši s svinčnikom zlata vredni recept: ena, dve, tri štiri — štiri manj ena — troje knjig. Četrto knjigo pripravim in izšla bo že pred prazniki — torej pravzaprav četrto knjigi! Same lepe, debele knjige. Ne poješ mi slavo? Pojem si slavo sam, če nikjer drugje, si jo pojem tukaj pri 'Veseli točalki'. Konrad, vate še zaupam, ti me zagovarjaj: z eno samo smrtno obsodbo in reci, naj še živim!"

Konrad je bil v nepriklji, pa je rekel:

"Nisem tvoj sodnik, Kopun; sodiš se sam, sodijo te tvoja dela. Bil sem po svetu, bratec, ne vem, kako si v tem času deloval za domovino, zato prosi usmiljenja tistega, kdor te je obsodil in zabodel!"

Koncipist se je dvignil z razočaranimi očmi, filozof Zabadnik pa je prijazno pogledal Konrada.

"Et tu mi, Brute? Idealist je napovedal boj idealistu in podal roko hudobcu? Mogoče kaj takega na svetu? Namesto da bi prebiral moje knjige, jezdi po svetu kakor Absalon, kajpak. Le glej, Konrad, da ne obvisiš kje na kakšni veji — jaz te ne bom hodil reševati. Nismo se sastonj ball zate, da se boš izgubil v svetu. Zdavnaj si se že izgubil. Mi, kar nas je navdušenih narodnjakov, smo naredili kriš nad teboj, še preden si pomočil pero v tinto. Zdi se koniec; in vse nade, ki smo jih nekdaš stavili nate, so splavale po vodi. Na levo med kozle tudi ti, razbojnik med razbojniki!"

"Zlobudra!" si je prižgal zdravnik smehljaje smotko. V teh resnih časih, gospod koncipist, ko bi potrebovala domovina tudi resnih ljudi, resnih delavcev in —"

Kopunova glava je visoko zaplavala nad mizo.

"Naj me imenuje poslihob ves narod gospoda literata in ne gospoda koncipista. Ves narod prebira moje knjige in ve, da sem literat, torej sem literat."

Za mizo je poskočil filozof Zabadnik.

"Da vam ne bo treba jemati smotke iz ust, gospod zdravnik: V teh resnih časih bi potrebovali tudi resne umetnosti in ne figur na papirju, figur brez duše, brez misli, brez vaških lepote — saj ste hoteli povedati to, gospod zdravnik?"

Prej visoko nad mizo dvignjena Kopunova glava je počenila na stolovo naslonjalo.

(Dolga prehodnja.)

ve, kakor da bi jih obdelal kamnosek. A občutka, ki se me je loteval pri tem koncertu, še nisem imel.

— In? ...

— Kakšen "in"? ... Občutil sem, kakor da segajo glasovi naravnost v arce. Znamenja, da so bile te pesmi pete iz arce, prepojene s čustvi... Ali ne opaziš razpoloženja, ki vlada v dvorani? Obrazi domači kakor pri družinski mizi, smehljajoči, oči blesteče... Ni dolgočasnja, uživajte lepote je... O, sem bil na koncertih. V črni obleki in s trdim ovratnikom. Atmosfera pa nasidena, da sem v odmoru zbežal iz dvorane...

— Od česa nasidena?

— Kdo si ga vedi... Ne vem. Morda od finese... Morda od civilizacije... Nisem filozof... pa sem rajše zbežal... Vidim, tu pa še cigarete ne gram kaditi...

Zvonec.

Poslušalci, redki, ki so v odmoru zapustili dvorano, se zopet vračajo.

Molk.

Zastor se dvigne.

— Rudarji iz Hrastnika. — "Svobodaš!"

"Malo ja, malo ti"... ej, pa je zaviskala pesem urno, beleče, zaplesala, poskočila in se vrtela vratolomno ob prepadu.

Samo za las, pa se zvali v prepad. A spretna roka pevovodje drži trdno, in harmonično se izlivajo akordi po dvorani.

Ploskanje, udarjanje z noga-

mi, kriki: "Še enkrat" trkajo na ukeša pevec in pevovodje.

In še enkrat je pesem drvela po dvorani harmonično in vratolomno.

V pesmi "Nageljni rdeči" je pel solist s takim občutkom, da se je nam vsem zdelo, da vse to ni pesem, nego pravo življenje.

Prelovčeva "Slava delu" je pa v arcu poslušalcev vzbudila cellega človeka. To je čutil tudi prijatelj. Kaj bi ne: "To naša pesn je, naša čast..."

— Ali čutiš? Je rekel. — Ogenj, ki je v tebi, ki je vzkipe. Energija, samozavest je pogledala s odra in iz oči vseh. Da, "delo je življenje gospod!" In ko se pojavi v delavcu tak ogenj, kdo je, ki se mu sme postaviti nasproti?

Moral si ponavljati.

— Ne čudiš bi se, je rekel prijatelj, če bi jo morali ponavljati tretjič 28 glasov, če sem prav štel. A glasovi aliti v harmonično kolektivno celoto.

— Zdi pride pa Celje.

Prijatelj se je naslonil s hrbtom na naslonjalo stola, kakor da hoče spoštljivo sprejeti domačina, ki je organiziral današnji koncert.

33 pevec, morda 40, kdo bi si sedela v dvorani mogel točno prešteti.

Pevovodja da znak.

Prijatelj je sedel, naslonjen na naslonjalo stola in molčal.

"Kaj molči sedaj naenkrat, mi vstaja v mislih.

A prijatelj molči.

"Pevako algo" so morali ponavljati. "Dvanajst razbojnikov" je zvenelo z odra, mehko, mogočno, silno...

Prijatelj je sedel in molčal. Odpel so.

Tedaj pa zaploska prijatelj in kriči:

— Še enkrat... še enkrat!

In njegove noge udarjajo ob tla dvorane. In cela dvorana kriči "še enkrat", in cela dvorana grmi od udarcev nog... In "Dvanajst razbojnikov" je zopet zadonelo po dvorani...

Po ruski pojo, je rekel naposled prijatelj. Pojo, kakor da so pravi Rusi. Če bi sam ne znal ruskega jezika, bi ne vedel, da niso Rusi. Prednašajo sijajno. Dinamika izborna. Le izgovorjava tuintam pove, da so to Rusi iz Celja, ki jim pravimo Slovenci... Ali ališiš bas? Tak bas! Grmi globoko tam nekje, kakor grom v gorah... Čestnoje slovo... kak ruski šelovek...

Zadnja pesem je bila "Delavski pesem". Skladba C. Pregelja, sborovodje celjske "Svobode". Pokloni se to skladbo "Svobodi"!

Vredna je, da jo pojo vsi zbori "Svobode", vredna po vsebini in kompoziciji.

"Oj čujta delavskih množic korak, da zemlja pod njimi odmeva težko..."

Mogočni zbor, kakor glas fanfar je kipel iz pra, udarjal ob zid, ga rušil in grmel v dalj. In zopet se vračal in kilcal vsakemu:

"Že zarja naznanja, novi nam dan! Napreji! Napreji! Napreji! Rdeči prapor, glej vihra... Napreji! Napreji! Napreji!"

In prijatelj je ploskal vpil z ostalo množico:

— Še enkrat!...

Zašušil je pevovodja Pregelja šopek rdečih rož, ki mu jih je podarila celjska "Svoboda".

Zasluzijo priznanje, pohvalo pevovodje vseh delavskih zborov "Svobode", Zabadnikove, Hrastnikarje in Hrastnikarje II. Maribor...

Oni so orači ledine, kulturnega dviga delavstva. Pevke in pevci so njeni sejalci.

Pozdravljeni val... Krasen popoldan ste nam dali; ponos naš stoji!

Zunaj pred vrati ališim:

— Zakaj pa se ni ta koncert oddajal po radiu?

Radoveden stopim bliže.

— Hoteli smo, ališim odgovor.

— Ali?

— Predrage so naprave. Če bi polovico stroškov prispevala "Svoboda", polovico bi jih upravljal radija.

Pa ališim glas okrog stoječih.

— Aha... Stroški so veliki. Ne izplača se za koncert delavskih pevskih zborov trpeti teh stroškov.

— Pet, pet!

Pogledam. Vidim prijatelja. Vai ga gledajo. On pa reče s važnim glasom:

— Ne kritizirajte, ker v domačem jeziku pravimo temu...

— Kako?

— Kako? Izražati nezadovoljstvo!

Dekleta in fantje so se zadovoljni prešerno nasmejali.

V Celju leta 1930. 9. novembra popoldne, potem, ko se je dopoldne vršil ustanovni občni zbor pevake podzveze "Svobode" v prostorih celjske "Svobode", v hiši Delavske zbornice.

Pozdravljeni delegati z Jesenke, Javornika in Dobrave, iz Trbovelj, Hrastnika, Ptuj, Fale, Zabukovec, Maribora...

Pozdravljeni...

(Koniec)

UKANITE "FLU!"

Čudne vremenske razmere se povečajo nevarnost obetočnega vaha influence, zato bi se vsakdo moral varovati pred to boleznijo. Ukanite je s tem, da si od vašega lekarnarja pravočasno nabavite

Trinerjevo grenko vino

obdržite vaše življenje odprto in vaše telo zavarujete s pomočjo te izvrstne železnice tonike!

Trinerjevo grenko vino je neprecenljiv čuvaj človeškega zdravja.

"Calumet, Mich.—Jas se počutim izvrstno, odkar jemljem Trinerjevo grenko vino, in priporočam, da ga vsi vasa, ki hoče biti zdrav in trden. Mrs. Matt Mihelich."

Kapite ga še danes, veliko ali malo steletico, in pastite na uspehi Vrednotni kupen v vašem zavoju.

FARME NA PRODAJ

PO ZMERNIH NIZKIH CENAH

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

UKANITE "FLU!"

Čudne vremenske razmere se povečajo nevarnost obetočnega vaha influence, zato bi se vsakdo moral varovati pred to boleznijo. Ukanite je s tem, da si od vašega lekarnarja pravočasno nabavite

Trinerjevo grenko vino

obdržite vaše življenje odprto in vaše telo zavarujete s pomočjo te izvrstne železnice tonike!

Trinerjevo grenko vino je neprecenljiv čuvaj človeškega zdravja.

"Calumet, Mich.—Jas se počutim izvrstno, odkar jemljem Trinerjevo grenko vino, in priporočam, da ga vsi vasa, ki hoče biti zdrav in trden. Mrs. Matt Mihelich."

Kapite ga še danes, veliko ali malo steletico, in pastite na uspehi Vrednotni kupen v vašem zavoju.

FARME NA PRODAJ

PO ZMERNIH NIZKIH CENAH

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poizkusite se iti na farme, boljše čas kot kdaj prej. Vag pojasnila dajemo brezplačno. Oglasite se osebno, na telefon ali pismeno na:

A. C. PLECKO & COMPANY

2054 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Telefon Canal 6044.

Na prodaj imamo veliko vseh vrst farm, velike od enega do 500 akrov. Farme so vseh vrst za živinorejo, mlekarstvo, vrtno zelenjavo, žito, sadjarstvo, za kokošerejo, itd. Oddajene so od 50 do 200 milj od Chicaga v državah Illinois, Wisconsin, Indiana in v Michiganu. Sedaj je pravi čas, poiz